

DAGENS FRÅGOR

O.E.E.C:s interim- Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete i Paris publicerade på nyåret en rapport

rapport. arbete i Paris publicerade på nyåret en rapport över de i Marshallplanen deltagande ländernas s. k. långtidsprogram (Interim Report on the European Recovery Programme). Enligt direktiven för utformningen av dessa program skulle varje land ange de ansträngningar på produktionens och handelns område, som det ämnade göra under den närmaste fyraårsperioden för att uppnå inre och yttre jämvikt vid en hög nivå av ekonomisk aktivitet. Dessa nationella långtidsprogram skulle sedan ligga till grund för ett gemensamt handlingsprogram för Västeuropas ekonomiska återhämtning. Målet för det europeiska ekonomiska samarbetet är ju tvåfaldigt: att uppnå balans i Västeuropas betalningar med omvärlden och att samtidigt på längre sikt vidmakthålla en rimlig levnadsstandard för Västeuropas befolkning.

Den sammanställning och analys av de nationella långtidsprogrammen, som ges i organisationens rapport, visar utan alla försök till förskönande omskrivningar storleken av de svårigheter, som måste övervinnas för att nå detta mål. Rapporten skingrar bl. a. alla illusioner om att Västeuropas nuvarande ekonomiska svårigheter blott äro efterverkningar av andra världskriget. På ett övertygande sätt uppvisas, att den nuvarande ekonomiska krisen i Europa, som tar sig konkret uttryck i Marshalländernas svårigheter att betala för nödvändig import av råvaror och livsmedel från transoceanaländer, har sin grund i en strukturell försämring av Europas ställning i världsekonomin, som pågått alltsedan första världskriget. Den ökade industrialiseringen i världen har tenderat att på längre sikt beröva Europa dess ställning som världens viktigaste leverantör av industriprodukter. Därmed har också förutsättningarna för Europas export till transoceanaländer försämrats, utan att någon motsvarande minskning av dess behov av import från dessa länder ägt rum. Under alla förhållanden skulle Europa förr eller senare ha tvingats till en anpassning av sin ekonomiska struktur efter dessa tendenser. Andra världskriget har blott kommit dem att snabbare utmognas i en kris, bl. a. genom att de inkomster från transoceanaländers investeringar, vilka under mellankrigstiden delvis fyllde ut gapet mellan inkomster från löpande export och importutgifter med ens försvunnit.

Huvuduppgiften för Västeuropa är därför att i betydande omfattning öka sin löpande export för att kunna tillfredsställa sina importbehov, vilka samtidigt måste nedbringas till ett minimum. Grundvalen för exportansträngningarna måste naturligtvis vara ökad produktion. I stort sett har Västeuropa visserligen uppnått förkrigstidens produktionsnivå, men detta är långtifrån tillräckligt. En blick

på de nationella programmen ger en intressant bild av den omfattande upprustning av Europas produktionsapparat, som planeras och i betydande utsträckning är i full gång. Ansträngningarna äro i första hand inriktade på basproduktionen. Sålunda förutsättes betydande ökningar i produktionen av järn och stål, elektrisk energi, raffinerade oljeprodukter, gödningsämnen, maskiner och verktyg, jordbruksprodukter etc. Totalt sett skulle industriproduktionen i Västeuropa enligt planerna stiga med cirka 25 % och jordbruksproduktionen med 25 å 30 % under de närmaste fyra åren. Men komma dessa produktionsplaner att kunna förverkligas? De implicera bl. a. en stegring av produktiviteten per arbetare med cirka 3 1/2 % per år, vilket är betydligt högre än genomsnittstakten under mellankrigstiden. De förutsetta också, att mycket stora investeringar kunna genomföras under de närmaste åren, och slutligen att Västeuropa kan upprätthålla en tillräckligt stor import av råvaror.

Möjligheten att genomföra de nödvändiga investeringarna blir i hög grad beroende av den amerikanska hjälpens omfattning. Störst intresse knyter sig emellertid till Västeuropas importmöjligheter. Vid analysen av Västeuropas framtida totala import enligt de nationella långtidsprogrammen skiljer rapporten på två problem: dels frågan om tillgången på råvaror för export kommer att vara tillräckligt stor i de råvaruproducerande länderna för att möta Europas behov, dels problemet om Västeuropa som helhet kommer att kunna betala för sin import. Beträffande den första frågan kommer rapporten till resultatet, att tillgången på vissa viktiga råvaror kan komma att visa sig otillräcklig i de områden, som i de nationella programmen angivas som önskvärda ursprungsområden. Detta behöver icke betyda, att det skulle bli allmän världsknapphet på ifrågavarande råvaror, blott att de måste hämtas från andra områden än dem, som de europeiska länderna angivit i sina planer. I flera fall skulle således de västeuropeiska länderna sannolikt bli tvingade att, tvärt emot sina planer, i ökad utsträckning anlita Förenta staterna som råvaruleverantör.

Men därmed aktualiseras också problemet om möjligheten att betala för importen. Betraktar vi allttjämt Marshall-länderna som en enhet skulle visserligen icke Västeuropas totala import 1952/53 (den tidpunkt på vilken långtidsplaneringen tar sikte) överstiga förkrigstidens volym. En sammanställning av Västeuropas planerade utgifter för import och prognoser för inkomster av export av varor och tjänster ger emellertid ett underskott i dess betalningar till omvärlden på 800 miljoner. Icke ens om de deltagande ländernas planer komma att förverkligas, skulle Västeuropa alltså ha uppnått den nödvändiga yttre jämvikten vid Marshallperiodens slut. Det nämnda underskottet är dessutom ett saldo av överskott och underskott i handeln med olika områden. Siffran döljer sålunda ett underskott i förhållande till Förenta staterna på cirka 1 miljard. Eftersom möjligheterna för Västeuropa att förtjäna dollar i »tredje land» knappast torde föreligga ens på längre sikt, skulle bristen på yttre balans i realiteten vara större än vad de 800 miljonerna indicera.

Detta omdöme erhåller ytterligare stöd vid en kritisk granskning

av de västeuropeiska ländernas exportprogram. I rapporten hävdas, att avsättningsmöjligheterna i transoceaniska länder för Västeuropas exportprodukter ej bedömts realistiskt i de nationella programmen. Förutsättningarna för Västeuropas export äro givetvis olika i olika länder. Medan exporten på t. ex. Sydamerika och yttre sterlingområdet i första hand kommer att begränsas av dessa områdens importbehov och -möjligheter — vilka senare för övrigt delvis sammanhänga med om de i sin tur ha tillräckliga kvantiteter råvaror att exportera till Europa — så är på den köpkraftiga nordamerikanska marknaden de västeuropeiska ländernas konkurrenskraft bestämmande för exportens omfattning. I intetdera fallen förefaller marknadsutvecklingen ur Västeuropas synpunkt komma att bli särskilt gynnsam. Enligt rapporten har Marshall-länderna i sina program därför sannolikt överskattat sina sammanlagda inkomster av export och »osynliga» poster med överslagsvis 2,2 miljarder dollar. Det totala underskottet i Västeuropas betalningar till omvärlden skulle därför vid en mera realistisk bedömning uppgå till cirka 3 miljarder dollar. Detta belopp är ett uttryck för storleksordningen av det betalningsbalansproblem, som alltjämt kvarstår olöst för Västeuropa. Om en omedelbar och radikal förändring av Marshall-ländernas exportpolitik kommer till stånd, kan möjligen, enligt rapporten, större exportinkomster uppnås. En nödvändig förutsättning härför är bl. a. att Europas konkurrenskraft väsentligt ökas genom relativt lägre priser och kostnader.

Kvar står emellertid slutsatsen, att Västeuropa icke kommer att ha råd med en så stor import från transoceaniska länder, som förutsatts i de nationella långtidsprogrammen. Alla åtgärder för att minska importbehoven måste vidtagas. En ytterligare ökning av Västeuropas produktion blir nödvändig icke minst i fråga om råvaror och livsmedel. En förutsättning för att detta skall kunna ske snabbt och effektivt är en långt driven specialisering och arbetsfördelning i Europa och ett därpå byggt intensivt varuutbyte mellan Marshall-länderna. Utgångsläget härför är icke odelat gynnsamt.

De planer på handel med varandra som länderna redovisa i sina långtidsprogram äro icke förenliga. Ländernas sammanlagda planer på export till varandra överstiga sålunda motsvarande importplaner med 400 miljoner dollar. För att hindra att dessa diskrepanser leda till en kontraktion av den inomeuropeiska handeln i stället för den nödvändiga expansionen, är ett fortsatt intimt samarbete nödvändigt.

Parisorganisationens rapport är i huvudsak begränsad till en sammanställning och kritisk analys av långtidsprogrammen och ger icke anvisning på lösningar av alla problem. I Paris är man nu som bäst sysselsatt med att — mot bakgrunden av interimrapportens resultat — utarbeta ett ekonomiskt handlingsprogram för Västeuropa. Det är väl knappast troligt, att man utformar ett i siffror preciserat gemensamt västeuropeiskt program för produktion, export och import. Det är icke statistik utan handling som behövs, ty »underlåtenhet att handla nu kommer att få katastrofala följder». Storleksordningen av de problem som måste lösas har angivits av interimrapporten, och dess stora förtjänst ligger i den klarhet, öppenhet och stringens vär-

med den kartlagt Västeuropas ekonomiska framtidsproblem. Man har all anledning att önska den stor spridning icke minst i vårt land.

Atlant- De senaste veckorna ha i två avseenden bringat en viss klarhet i det länge så förvirrade läget kring Atlantpakten. Pakten egen text är numera färdig och offentliggjord. Ej endast Norge utan även Danmark har valt anslutningen till Atlantblocket i stället för en fortsatt isolerad neutralitet.

Pakttexten stod i stort sett i överensstämmelse med de förljudanden, som under den sista tiden utsläppts från amerikansk sida. Den viktigaste artikeln, den om förpliktelserna i händelse av angrepp mot någon av signatärmakterna, har snarast fått en klarare och mer bindande utformning, än man ett slag syntes befara inför amerikanska kongresskretsars skarpa betonande av kongressens obesurna rätt att ensam besluta om Amerikas deltagande i krig. Man bör emellertid ej förbise, att artikeln i fråga dock är relativt vagt formulerad i jämförelse med allianstraktater av hävdvunnen typ. Någon klar förpliktelse för övriga signatärmakter att verkligen gå i krig innehåller den inte, och detta vaga intryck har snarast ytterligare betonats genom de förklaringar, som i samband med offentliggörandet kommo från några huvudstäder, särskilt Paris. Man underströk bl. a., att det väl kan tänkas, att vissa stater icke äro krigförande, medan andra äro det, liksom att det måste vara fråga om verklig »aggression», ej endast om »incidenter». Dylika förklaringar äro tydligen avsedda att lugna vissa svagare undertecknare beträffande de åtagna förpliktelsernas tyngd. Det får emellertid ej glömmas, att om dylika tolkningar kunna klinga angenämt t. ex. i Köpenhamn inför eventualiteten av angrepp på låt oss säga Italien eller Portugal, så kunna de ha mindre angenäma sviter i händelse av ett angrepp här uppe i norr. Det saknas sannolikt skäl att befara, att Amerika skulle stå passivt inför en aggression. Men möjligen skapar den vaga formuleringen en risk, att Moskva hoppas på en sådan passivitet och upprepar Hitlers misstag av 1939.

Med Norges och Danmarks definitiva beslut att underteckna Atlantpakten har tanken på ett enigt, alliansfritt och neutralt Norden mellan de båda stora blocken lidit slutgiltigt skeppsbrott. Det lönar sig föga att nu diskutera, om den nordiska försvarsförbundstanken i den utformning den erhållit från svenskt håll var realistisk eller ej under nuvarande militära förhållanden i våra båda grannländer. Utvecklingen har i varje fall gått förbi den. Kvar står frågan, vilken ställning Sverige bör intaga i det nya läge, som uppstått.

Det är i detta sammanhang ägnat att väcka djup oro, att regeringen och riksdagsmajoriteten visat så ljumt intresse för vårt försvars såväl personella som materiella beredskap i detta utomordentligt allvarliga läge, där vi måste vara inställda på möjligheten att själva under en ej alltför kort tidrymd nödgas sköta försvaret mot en världsmakt, utan i förväg garanterad och förberedd hjälp från något håll — med andra ord det läge, vari Norge försattes den 9 april 1940 och Holland och Belgien en månad senare. Det är emellertid ej

mindre ägnat att väcka oro, att man i vissa uttalanden från regeringens sida under den senaste tiden tyckt sig kunna varsna en tendens att återvända till den mera dogmatiska neutralitetslinjen, som man trodde övergiven i och med inaugurerandet av den nordiska allianstanken. Intet kunde vara olyckligare än en politik, som ånyo kunde låta tvivel uppstå västerut om vår orubbliga avsikt att motstå ryska påtryckningar. De av djup ansvarskänsla burna ordalagen i försvarsstabschefens senaste anförande lämna intet tvivel om hur övertygad försvarsledningen är om vårt behov av västmakternas stöd nu såväl som i framtiden, om vår frihet med framgång skall kunna hävdas.

Det har ibland — med udd mot anhängarna av en anslutning till Atlantpakten — pläгат hävdats, att det är farligt att gå på seglats med fasta skot. Anmärkningen gäller även en neutralitetspolitik, som blir så dogmbunden, att den försummar att följa och taga hänsyn till det reella lägets skiftningar. Det stora problemet nu skulle kunna fixeras så: Finnas alltjämt samma förutsättningar för en svensk politik utan garantier utifrån, utan förberedd hjälp mot angrepp och utan säker tillförsel av viss oumbärlig krigsmateriel, även sedan till följd av Danmarks och Norges politik tanken att hålla Norden utanför de stora förvecklingarna visat sig omöjlig att förverkliga och Atlantblockets förposter flyttats fram till Narvik och Öresund? Och om undersökningen skulle visa, att förutsättningarna för vår tidigare politik icke längre existera, kan då en ny politik formuleras, som erbjuder oss större trygghet i den nya och allvarligt förvärrade situationen, utan att utsätta oss — och eventuellt även Finland — för de risker, som en direkt svensk anslutning till Atlantblocket kan förmodas innesluta? Att tro, att vi nu efter det nordiska alliansintermezzots avslutning utan vidare kunna återgå till förhållandena för ett halvt år sedan, vore alldeles verklighetsfrämmande.

Skolöverstyrelsen När skolkommissionens granna generalplan för ett om skolreformen. nytt svenskt undervisningsväsen nu börjar att komma i hotande närhet till förverkligandet, så erinras man ovillkorligen om den gamla historia, varmed Selma Lagerlöf tar avsked av Gösta Berling och hans värld:

Den lille Ruster, vilken som trumslagare gick i spetsen för svenska arméén, då den 1813 ryckte in i Tyskland, kunde sedan aldrig tröttna att berätta historier om det underbara landet i södern. Människorna där voro höga som kyrktorn, svalorna voro stora som örnar, bina som gäss.

»Nå, men bikuporna då?»

»Bikuporna voro som våra vanliga bikupor.»

»Hur kommo då bina in i dem?»

»Ja, det fingo de se sig om», sade den lille Ruster.

Den myndighet, som närmast har uppgiften att lirka in skolkommissionens pedagogiska jättebin i verklighetens trånga kupa, det är

givetvis Kungl. Skolöverstyrelsen. Det är icke minst därför som dennas yttrande över kommissionsförslaget har motsetts med så stort intresse: en för verkställigheten ansvarig myndighet med full kännedom både om det politiska läget, som kräver principbeslut i skolfrågans huvudpunkter, och om den skolorganisatoriska och pedagogiska verkligheten, som gör ett sådant principbeslut meningslöst, vad skall en sådan myndighet säga om skolkommissionens förslag?

Nu har skolöverstyrelsens yttrande kommit, enhälligt och salomoniskt. Principbeslut bör fattas nu, men man bör ta god tid på sig för genomförandet, och under tiden bör den beslutade reformen förberedas genom försök eller rättare utformas med ledning av en omfattande och djupgående försöksverksamhet.

För detta försiktiga sätt att gå fram anför överstyrelsen den starkaste tänkbara motivering. Reformen *kan* på grund av lärarbrist och lokalsvårigheter icke föras utöver försöksstadiet, förrän antalet barn i skolåldern med år 1958 har passerat nativitetskurvans topp. Man *måste* alltså lugna sig, i varje fall så långt framåt. I själva verket särskiljer överstyrelsen i sin på en grundlig analys byggda prognos tre perioder i enhetsskolans utveckling. Under tiden från principbeslutet till och med år 1958 är den obligatoriska skolan alltjämt i regel sjuårig, men försök göras med nioårig enhetsskola. Under tiden 1959—64 upprättas efter lokala initiativ åttonde och nionde klassen i allt flera skoldistrikt, och den nuvarande realskolan avvecklas i motsvarande utsträckning. Under tiden 1965—70 väntas återstående skoldistrikt med eller mot sin vilja genomföra reformen. Men överstyrelsen är »väl medveten om att olika omständigheter kunna framtvinga ändringar, ja, att det till och med är sannolikt att så kommer att ske. Sådana korrigeringar äro helt naturliga, om försöksverksamheten tillerkännes en avgörande betydelse för skolans fria utveckling. Att fördomsfritt proba de reformer, tiden föreslår, och sedan böja sig för erfarenhetens utslag, även om det går alla beräkningar emot, är blott ett uttryck för den grundinställning till skolfrågorna, som är gemensam för överstyrelsen och skolkommissionen.»

Det borde vara självklart, att man skall böja sig för erfarenhetens utslag, och det är överstyrelsen säkert också beredd att göra, men gäller detta också beträffande skolkommissionen? Varför är man i så fall på det hållet så ivrig att få principbeslut på reformer, som kräva mer än tjugo år att genomföra och som veterligen komma att starkt omformas under trycket av framkommande försöksresultat och påträngande erfarenheter?

Förklaringen blir enkel, om man ser den stora skolreformen mot bakgrunden av den socialdemokratiska regeringens allmänna politik. Det var icke en fackman som i ecklesiastikdepartementet tog initiativ till skolkommissionens arbete, det var den nuvarande statsministern. Ännu befinna vi oss i den utlovade »skördetiden», men mycket tyder på att den glada festen snart är över och att man i folkhemmet åter måste tänka på livets hårda realiteter. Det gäller därför nu att bärga vad som kan bärgas, vilket merendels måste bli detsamma som att fatta principbeslut om lovade reformer. Det är icke längre fråga om

när och om exempelvis den nya folktandvården eller den storslagna folkhälsovården skall kunna genomföras, huvudsaken är att de nu verksamma skördemännen inhösta äran av principbeslutet. Petrus Gyntus Cæsar fecit!

På skolöverstyrelsens lott faller den mera blygsamma uppgiften att söka vidga kupan för att ta emot de pedagogiska önskedrömmarnas jättebin, och för det arbetet kräver den tid och pengar. Lång tid och mycket pengar. Låtom oss hoppas att under väntetiden de alltför stora bina också hinna skrumpna ihop. En del särskilt illa vuxna torde väl för övrigt stryka med i verklighetens kyliga vindar. Det skulle i hög grad underlätta skolöverstyrelsens uppgift.

Räntefrågan och riks- I riksdagsdebatten angående ansvarsfrihet för **banksfullmäktige.** bankofullmäktige tilldrog sig folkpartiets reservation uppmärksamhet såväl från socialdemokraternas som högerledamöternas sida; inte så mycket för att en ståndpunkt deklarerades, vilket i och för sig kunnat ge anledning till berättigad förvåning, som för den mening folkpartireservanterna hävdade. Det såges uttryckligen i reservationen, att »en begränsad rörlighet i räntenivå och obligationskurser kunnat användas för att hålla tillbaka utbudet av obligationer till riksbanken». »På så sätt skulle utan någon räntehöjning av nämnvärd betydelse i andra avseenden än det ovannämnda en större stramhet kunnat åstadkommas på penning- och kapitalmarknaden.» Eftersom detta uttalande avser räntepolitiken under fjolåret, och någon annan ändring än en höjning med en halv procent aldrig föreslagits från något håll, måste innebörden vara den, att räntevariationer uppåt intill fyra tiondelar anvisas såsom en framkomlig väg.

Folkpartiets ställning till räntefrågan i valrörelsen behöver här icke närmare diskuteras. Folkpartiledaren har emellertid starkt framhållit såsom sin linje, en, som han betecknar »teknisk rörlighet» i en principiell lågräntepolitik. Det egendomligaste är emellertid, att folkpartireservanterna — om av okunnighet eller inte — alls icke beaktar, att riksbankschefen Rooth under förra hälften av 1948 försökte få till stånd en sådan teknisk rörlighet på några tiondelar. Den 31 mars föreslog han en kvarts procents räntehöjning, men den 2 juli var han färdig att utdöma denna såsom otillräcklig och gick över till krav på en halv-procentig sådan. Trots att en höjning av räntan främst på vissa hypoteksobligationer med ungefär tre tiondelar kom till stånd, kunde obligationsköpen icke bringas att upphöra. Den tekniska rörlighetens linje prövades alltså under fjolåret och konstaterades vara otillräcklig. Någon annan åtstramningslinje blev däremot aldrig föremål för prövning i egentlig mening.

Den av fullmäktige genomförda sänkningen tillbaka till tre-procentsnivån ledde däremot till en ytterligare ökning av likviditeten. För hela året blev denna 401 milj. kr.

Högerreservationen uppmärksammar särskilt den roll regeringen d. v. s. finansministern spelat vid diskussionerna om penning- och kreditpolitiken, därvid regeringen låtit förstå, att den inte kunde godtaga

någon räntehöjning. Frågan borde enligt hr Rooths uppfattning ha underställts riksdagen, men detta skedde ej.

Bankoutskottets socialdemokratiska ordförande hr Åkerberg menade, att frågans hänskjutande till riksdagen skulle varit överflödig, emedan valresultatet visade, att regeringen hade folkets stöd för sin politik. Riksdagen hade därför icke kunnat underkänna regeringens linje. Bankofullmäktige vore riksdagens valda förtroendemän och kunde därför lika väl avgöra saken på sätt som skett, då de i alla händelser kunnat påräkna upplutning från riksdagens sida. Han betecknade därför högeruppfattningen om ett självständigt ställningstagande från bankofullmäktiges sida i strid med regeringens uppfattning som föråldrad med hänsyn till det rådande parlamentariska systemet. Synpunkten är ingalunda ny, men är intressant som mått på hur långt in absurdum man är beredd att draga konsekvenserna.

Det kan icke bestridas, att riksbanken under efterkrigsåren misslyckats med sin huvuduppgift att upprätthålla kronans värde inom landet och i utlandet. Skyddet för det yttre kronvärdet, guld- och valutareserven är borta. I nuvarande stund försöker man intala sig att vår ekonomi är på väg att tillfriskna, därför att valutautflödet i stort sett upphört. Det rätta förhållandet är emellertid det, att botten i de utländska betalningsmedelsreserverna praktiskt taget är nådd, och möjligheten att skuldsätta sig begränsad, varför de fysiska resurserna att göra av med mera valutor saknas.

Det kommer däremot att visa sig, att det inte är någon lätt uppgift att återuppbygga en tillfredsställande guld- och valutareserv och återställa kronans yttre värde. Det kommer säkerligen att taga årtal i anspråk. Inför de uppgifter, som vänta, är det berättigat att ställa frågan, om riksbanken är vuxen den tekniska ledningen av en sådan uppgift med den sammansättning, fullmäktige för närvarande har. Utan en målmedveten ledning i detta arbete kommer det aldrig att lyckas. De reglerande myndigheterna av utrikeshandeln främst utrikes- och handelsdepartementen samt handelskommissionen äro uppenbart olämpliga. Konjunkturinstitutets planer och prognoser i regeringens finansplaner förbli skrivbordsprodukter med små utsikter att omsättas i praktiken. Riksbanken däremot förfogar över de effektivaste hjälpmedel i sina penning- och valutapolitiska instrument, och de komma med säkerhet icke att kunna undvaras, även om de för dagen ställts åt sidan. Därför har den de största förutsättningarna att bli den lämpligaste ledaren av arbetet på den svenska kronans återupprättande.

Högern har föreslagit, att riksbanken borde söka få förstärkning från det enskilda näringslivet genom valet av två fullmäktige med praktiska ekonomiska och finansiella insikter. Som väntat var, har detta motionsledes framförda förslag avvisats av socialdemokraterna. Under sådana förhållanden återstår tills vidare endast att avvakta utvecklingens gång.

En sak återstår dock, och det är att konstatera, var ansvaret ligger. Hävdar man den meningen, att det är finansministern, som i kraft av ett valresultat bör bestämma, bör han göra det öppet och bära

Dagens frågor

ansvaret härför. Det är helt otillfredsställande, att han skall kunna stå i bakgrunden och utöva det avgörande inflytandet men dessutom äga möjligheten att på andra övervältra ansvaret för sina beslut. Det kan därför ifrågasättas, om inte det riktigaste vore, att, sålänge den nuvarande uppfattningen om parlamentarismens innebörd är förhärskande, finansministern utsåges till riksbanksfullmäktiges ordförande. Härför erfordras ingen grundlagsändring.

Artiklarna under »Dagens frågor» äro daterade den 31 mars 1949.